

BİZİMLE İLETİŞİME GEÇEBİLİRSİNİZ

Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi

19 Mayıs Mahallesi, Sinan Ercan Caddesi,
No:29, 34736 Kadıköy/İstanbul

(0216) 302 59 59

erenkoyruhsinireah.saglik.gov.tr

T.C. Sağlık Bakanlığı

**ERENKÖY RUH VE
SİNİR HASTALIKLARI
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA
HASTANESİ**

**BAĞIMLILIKLA
MÜCADELE
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA
MERKEZİ**

UÇUCU MADDE İLE İLİSKİLİ BOZUKLUKLAR

T.C. Sağlık Bakanlığı

ERENKÖY RUK VE
SİNİR HASTALIKLARI
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA
HASTANESİ

BAĞIMLILIKLA
MÜCADELE
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA
MERKEZİ

Uçucu Madde Nedir?

Uçucu madde (inhalan) terimi oda sıcaklığında buharlaşabilen kimyasal maddeler için kullanılır.

Yaygın olarak kullanılan uçucu maddeler arasında uhu, boya tineri, "bally" gibi yapıştırıcılar; benzin, tutuşturucu sıvılar, çakmak gazı gibi tıbbi olmayan gazlar; aseton, tırnak cilası, ayakkabı boyası, soğutucu spreylere (sporcuların kullandığı) vb. yer alır.

Nasıl Maddelerdir?

Uçucu maddeler türleri ve içerikleri bakımından değişkenlik gösterir. Buna bağlı olarak bu maddelerin kullanım biçimleri de farklıdır. Örneğin, tiner bir bez parçasına dökülür ve bu bez burun önüne tutularak solunur. Yapıştırıcılar ise bir torbaya dökülerek buharı içe çekilir.

Etkileri Nelerdir?

Kısa Dönem Etkileri

Hangi uçucu madde kullanılırsa kullanılsın hemen hemen etkileri benzerdir ve kısa sürede ortaya çıkar. **Bu etkiler;**

- Baş ağrısı, baş dönmesi, öksürük, sürekli hapşırık, yüzde ve boyunda kızarıklık, vücutta sıcaklık artışı, bulantı ve kusma şeklindedir.
- Bu bedensel belirtilere ek olarak uyuşukluk hali, davranışlarda kontrolsüzlük, doza bağlı olarak kas koordinasyonunda ve dengede bozulma, çift görme ve konuşmada bozulma da eklenir. Kullanıma bağlı olarak ortaya çıkan kendine aşırı güvenme hissi riskli kazalara ve şiddet eğilimine neden olur.
- Doz arttıkça psikotik belirtiler de ortaya çıkar. Örneğin kişinin gördüğü halüsinasyonlar sonucu kendine zarar verme riski oldukça yüksektir. Halüsinasyonlar hoş giden şeylerle ilişkili olabileceği gibi hayaletler, vahşi hayvanlar, kanlı görüntüler gibi korkutucu ve rahatsız edici de olabilir.

- Uçucu madde koklayanlarda kullanımdan hemen sonra ortaya çıkan gevşeme saniyeler içinde sona erer. Bu etki sırasında beyin damarlarındaki genişleme olur ve kafa içindeki basınç artar. Bu duruma bağlı olarak şiddetli baş ağrıları, bulantı ve kusma ortaya çıkar.
- Yapılan araştırmalarda uçucu madde kullanımı erken dönemde bile hafıza kaybına yol açmaktadır. Ayrıca maddenin bulunduğu materyale kafasını sokma nedeni ile havasız kalma ve/veya solunum güçlüğü ile birlikte kalp atım anormalliği gibi durumlar ölümlle sonuçlanabilir.
- Ek olarak bir günde 6-8 saat kullanımında hipertansiyon ve karaciğer yetmezliğine bağlı ölüm meydana gelebilir. Epileptik nöbetler ortaya çıkabilir ve nöbetleri takiben kişi komaya girebilir.

Uzun Dönem Etkileri

Uzun süreli ve yoğun uçucu madde kullanımı, kişide çok ciddi fiziksel ve ruhsal hastalıklara yol açar.

- Yapılan araştırmalara göre özellikle klorlu maddeyi (ayakkabı parlaticısı gibi) koklayan kişilerde kalp yetmezliğinin geliştiği bildirilmiştir.
- Ayrıca benzer maddeleri soluma sonucunda böbrek, karaciğer, kemik iliği ve öldürücü kalp hasarlarının meydana geldiği bilinmektedir.
- Tiner soluyanlarda saçta, ciltte, nefeste ve giysilerde uçucu madde kokusu alınır. Ayrıca ağız çevresinde egzama, kaşıntı, cilt hasarları ve temas yerlerinde yanık görülür.
- Tiner kullanımı sonucunda ayaklarda şiddetli karıncalanmaya ve giderek artan güçsüzlüğe yol açan bazı sinir hasarları meydana gelir. Bu tablo birkaç hafta içinde ayaklarda ve/veya kollarda tam bir felç durumuna dönüşebilir.
- Uzun süreli uçucu madde kullanımında öğrenme ve hafıza bozuklukları; yorgunluk, titreme, denge bozukluğu, Parkinson hastalığı benzeri hareket bozuklukları, beyinde küçülme ve buna bağlı olarak bunama gibi nörolojik tablolar ortaya çıkar. Uçucu madde kullanımı ağır depresyonu ve intihar riskini artırır.

- Yaşam boyunca da kaygı bozukluğu, düşünce ve duyu bozuklukları gibi ek psikiyatrik hastalıkların ortaya çıkma ihtimali diğer madde kullanımında görülenden çok daha yüksektir. Aynı zamanda uçucu madde kullanımı şizofreni benzeri belirtilere yol açabilir.
- Gebelikte uçucu madde plasentadan kolayca geçerek fetusa ulaşır ve bebeğin gelişimini olumsuz yönde etkiler. Erken doğuma, bebek ölümüne ve düşük doğum ağırlıklarına yol açar. İstemsiz olarak uçucu maddeye maruz kalma durumunda bile bebeğin büyümesinde ve gelişmesinde yavaşlama, yarık damaklı doğma, konuşma becerisinde yaşitlarına göre gerilik görülebilir.

Yoksunluk Belirtileri

Uçucu maddelerin bağımlılık yapıcı özelliği olmasından dolayı birçok yoksunluk belirtilisine yol açar.

Yoksunluk belirtileri kişiden kişiye göre değişkenlik gösterse de en yaygın olanları;

● Aşırı sinirlilik, huzursuzluk
● Terleme
● Bulantı, kusma
● Titreme
● Çarpıntı
● Uyku bozuklukları
● Epileptik nöbetler
● Halüsinasyonlar
● Bilinç bozuklukları

gibi yoksunluk belirtileri ortaya çıkmaktadır.

Zehirlenme

Alınan uçucu madde miktarına ve kişinin hassasiyetine bağılı olarak aşağıdaki zehirlenme belirtileri birkaç dakika ile birkaç saat sonra görülür:

- Bulantı
- Kusma
- Baş dönmesi
- Dengesiz yürüme
- Ciltte şiddetli kızarıklıklar
- Uykuya eğilim
- Halüsinasyonlar
- Bilinç bozuklukları
- Solunum bozuklukları

gibi belirtiler ortaya çıkmaktadır.

Nasıl Bırakabilirim?

Tedaviye karar vermiş olmanız uçucu madde kullanımının size, ailenize ve çevrenize verdiği zararları fark etmekte olduğunuzu gösterir. İyileşmenin en önemli adımı tedaviyi istemektir.

Başvuru sonrasında hekiminizle yapacağınız ilk görüşmede,

Bağımlılık şiddetiniz belirlenir.

Ruhsal durumunuz değerlendirilir.

Aile ve sosyal ilişkileriniz değerlendirilir.

İhtiyaç duyulan kan ve diğer tetkikleriniz yapılır.

Sizin için en uygun tedavi ve takip planı oluşturulur. Gerekli görülmesi halinde ilaç desteği sağlanır. Bununla birlikte ihtiyaç halinde bireysel ve/veya grup terapileri planlanır. Bu sürece **ailenizin de dahil edilmesi** tedavinin başarısı açısından çok önemlidir.

Bırakırsam Ne Kazanırım?

Alacağınız destekle birlikte uçucu maddelerin vücudunuza verdiği zararlardan arınmaya başlarsınız. Uçucu madde kullanımını bıraktığınızda uykunuz düzene girmeye başlar. Tedavinizi sürdürdükçe ve iyilik haliniz devam ettikçe hafızanız, dikkatiniz ve öğrenme becerilerinizdeki güçlenmeyi fark edeceksiniz. Zamanla bedensel ve ruhsal olarak daha iyi hissedeceksiniz

Sabırlı olup kendinizi desteklerseniz, iyileşebilirsiniz.

Size en yakın
**Alkol ve Madde
Bağımlılığı
Tedavi
Merkezlerine**
başvurabilirsiniz.

Sağlık Bakanlığı
ALO 191
Uyuşturucu ile
Mücadele
Danışma ve
Destek Hattı'nı
arayarak destek
alabilirsiniz.

baumer@sbu.edu.tr
mail
adresinden
ulaşabilirsiniz.

BİZİMLE İLETİŞİME GEÇEBİLİRSİNİZ

Hazırlayanlar

1. Doç. Dr. Rabia BİLİCİ
2. Uzm. Dr. Başak ÜNÜBOL
3. Psikolog Elif ÇİNKA
4. Psikolog Gizem AKÜLKER
5. Dr. Fatma KANTAŞ YILMAZ

Kaynaklar

1. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Madde Bağımlılığı Tanı ve Tedavi Kılavuzu El Kitabı, 2012.
2. Lowinson and Ruiz's Substance Abuse: A Comprehensive Textbook Fifth Edition by Dr. Pedro Ruiz MD (Editor), Eric Strain MD (Editor)
3. Prof. Dr. İ. Tayfun UZBAY, Madde Bağımlılığı, İstanbul Tıp Kitabevi, 2015, 1.Baskı
4. Prof. Dr. Kültegin ÖGEL, Sigara, Alkol ve Madde Kullanım bozuklukları: Tanı, Tedavi ve Önleme. Yeniden Yayınları. İstanbul, 2010.
5. Care of Drug Users in General Practice, A Harm Reduction Approach, Second Edition, Edited by Berry Beaumont, Foreword by David Haslam.

